

LIETUVOS RESPUBLIKOS LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

SPRENDIMAS

DĖL GALIMOS DISKRIMINACIJOS LYTIES IR AMŽIAUS PAGRINDAIS

UAB „FARMIS“ DARBO SKELBIME TYRIMO

2017-02-14 Nr. (17)SN-17)SP-14

Vilnius

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba (toliau – ir Tarnyba) 2017 m. sausio 16 d. gavo pareiškėjo skundą dėl interneto tinklalapyje www.firsty.lt paskelbto UAB „Farmis“ (toliau – ir bendrovė) darbo skelbimo, kuriuo siūlomas darbas asistentei. Reikalavimuose nurodyta, jog pageidautų sulaukti 20-33 amžiaus grupės pretendenčių.

Lygių galimybių kontrolierė A. Skardžiuvienė (toliau – Kontrolierė), vadovaudamasi Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 30 straipsnio 1 ir 2 dalimis, 2017 m. sausio 26 d. raštu Nr. (17)SI-51)S-70 kreipėsi į UAB „Farmis“, išsiunčiant raštą elektroniniu paštu info@farmis.lt, prašydama paaiškinti, kokių pagrindų darbo skelbime numatyti reikalavimai dėl lyties ir amžiaus, t.y., kodėl darbas siūlomas 20-33 metų moteriškos lyties atstovėms.

Lygių galimybių kontrolierė

n u s t a t ė:

1. UAB „Farmis“ nepateikė atsakymo Tarnybai į 2017 m. sausio 26 d. raštą Nr. (17)SI-51)S-70, išsiųstą elektroniniu paštu info@farmis.lt.

2. 2017 m. vasario 13 d. Tarnybos Teisės skyriaus vyresniajai patarėjai R. Vanagėlienei, paskambinus UAB „Farmis“ atstovui bei paprašius paaiškinti, kokių pagrindų interneto tinklalapyje www.firsty.lt bendrovės paskelbtame darbo skelbime numatyti reikalavimai dėl lyties ir amžiaus, bendrovės atstovas paaiškino, jog pati asistentės darbo specifiška suponuoja reikalavimą dėl amžiaus, nes tik jaunesnio amžiaus merginos puikiai įvaldę kompiuterinį raštingumą, yra aktyvios, greitos ir analitiškai mąstančios. Pažymėjo, jog bendrovė turėjo patirčių dėl vyresnio amžiaus darbuotojų, tame

tarpe ir vyriškos lyties atstovų, tačiau jie nepateisino lūkesčių, nes nesugebėjo dirbti greitai ir efektyviai. Be to, jų kompiuterinis raštingumas nebuvo toks, kokio reikalaujama, atliekant asistentės darbo funkcijas. Akcentavo, jog nenurodžius šių reikalavimų būtų labai daug pretendentų, kurie neatitiktų asistentės pareigoms keliamų reikalavimų, o atrenkant tinkamą darbuotoją, būtų sugaišta daug laiko.

3. Atliekant tyrimą, nustatyta, kad interneto tinklalapyje www.firsty.lt UAB „Farmis“ darbo skelbimo asistentės pareigoms, kuriuo siūlomas darbas 20-33 metų moteriškos lyties atstovėms, nėra.

Lygių galimybių kontrolierė

k o n s t a t u o j a:

Skundo tyrimo metu buvo vertinama, ar interneto tinklalapyje www.firsty.lt UAB „Farmis“ paskelbtas darbo skelbimas asistentės pareigoms užimti, kuriuo siūlomas darbas 20-33 metų moteriškos lyties atstovėms, nėra diskriminacinio pobūdžio bei neprieštarauja Lietuvos Respublikos moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 16 str. ir Lygių galimybių įstatymo 11 str. išdėstytoms nuostatomis, reglamentuojančioms diskriminuojančius skelbimus.

1. Pažymėtina, jog tiek Europos Sąjungos, tiek nacionaliniuose teisės aktuose diskriminacija pačia bendriausia šio žodžio prasme reiškia teisių sumažinimą arba atėmimą tam tikrai kategorijai asmenų dėl kokių nors požymių. Asmenų lygybės principas iš esmės reiškia diskriminacijos draudimą, o diskriminacija dažniausiai suprantama, kaip žmogaus teisių varžymas ar tam tikrų privilegijų teikimas, atsižvelgiant į lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų požymius.

Tiriant diskriminacijos fakto buvimą ar nebuvimą, yra lyginami keli žmonės, kurie skiriasi savo tapatybės požymiais, kitais požymiais ir vertinama, ar tokiose pačiose, ar panašiose aplinkybėse jie traktuojami vienodai. Vertinant galimą diskriminaciją būtina nustatyti diskriminacijos pagrindą bei nustatyti ar šiai santykių sričiai yra taikomas Lygių galimybių įstatymas. Nagrinėjamu atveju atliekamas tyrimas dėl galimos diskriminacijos lyties ir amžiaus pagrindais, t.y. nustatoma, ar darbo skelbimas, kuriuo siūlomas darbas moteriškos lyties atstovei nuo 20 iki 33 metų amžiaus, neturi požymių, atitinkančių privilegijų, pirmenybės ar pranašumo lyties ir amžiaus pagrindais.

Europos Parlamento ir Tarybos 2006 m. liepos 5 d. direktyvos 2006/54/EB „Dėl moterų ir vyrų lygių galimybių ir vienodo požiūrio į moteris ir vyrus užimtumo bei profesinės veiklos srityje principo įgyvendinimo“ 14 str. 1 d. a) p. nurodyta, jog nei viešame, nei privačiame sektoriuje, įskaitant viešąsias įstaigas, negali būti nei tiesioginės, nei netiesioginės diskriminacijos dėl lyties, įsidarbinant,

savarankiškai įsidarbinant ar profesinėje srityje, įskaitant atrankos kriterijus ir priėmimo į darbą sąlygas visoms veiklos rūšims ir visais profesinės karjeros etapais, įskaitant paaukštinimą.

Interneto tinklalapyje www.firsty.lt paskelbdamas darbo skelbimą pareigoms, kurias galėtų užimti ir moteriškos, ir vyriškos lyties atstovai, šiuo atveju asistentės pareigoms, darbdavys įvykdė tiesioginę diskriminaciją, kadangi sudarė mažiau palankias sąlygas vyrams pretenduoti į šias pareigas, palyginus su sąlygomis, kurias turėjo moterys.

2. Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 16 str. nurodo, jog skelbimuose priimti į darbą, valstybės tarnybą arba mokytis draudžiama nurodyti reikalavimus, suteikiančius pirmenybę vienai iš lyčių, išskyrus šio įstatymo 10 straipsnio 5 punkte nurodytą atvejį, reikalauti iš darbo ieškančių asmenų informacijos apie jų šeiminę padėtį, amžių (išskyrus šiame įstatyme numatytus atvejus), privatų gyvenimą ar šeimos planus.

Nagrinėjamu atveju darbo skelbime buvo nurodyta, jog siūlomas darbas asistentei. Pagal Valstybinės lietuvių kalbos komisijos prie Lietuvos Respublikos Seimo 1999 m. lapkričio 4 d. nutarimą Nr. 5(74) „Dėl pareigų, profesijų, mokslo laipsnių ir panašių pavadinimų“ pareigų, profesijų, teisinio statuso, rangų, titulų, mokslo laipsnių, pedagoginių mokslo vardų, kvalifikacinių laipsnių ir panašūs pavadinimai apibendrintai reiškiami vyriškos giminės daiktavardžiais. Pažymėtina, jog, nurodant pareigų pavadinimą moteriškos giminės daiktavardžiu, akcentuojamas darbas tik moterims, kadangi pagal minėtą nutarimą moterims apibūdinti pagal profesiją, teisinį statusą, rangą, titulą, mokslo laipsnį, pedagoginį mokslo vardą, kvalifikacinį laipsnį ir pan. vartojami moteriškosios giminės daiktavardžiai.

Lygių galimybių įstatymo 11 str. nustato, jog skelbimuose priimti į darbą, valstybės tarnybą arba mokytis draudžiama nurodyti reikalavimus, suteikiančius pirmenybę lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu, išskyrus šio įstatymo 2 str. 7 d. 7 p. nustatytus atvejus. Minėto įstatymo 2 str. 7 d. 7 p. nurodoma, jog tiesioginė diskriminacija yra elgesys su asmeniu, kai dėl lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindų, jam taikomos mažiau palankios sąlygos, negu panašiomis aplinkybėmis yra, buvo ar būtų taikomos kitam asmeniui, išskyrus įstatymų nustatytas išimtis, viena iš kurių siejama su profesine veikla, kai dėl konkrečių profesinės veiklos rūšių pobūdžio arba dėl jų vykdymo sąlygų tam tikra žmogaus savybė yra esminis ir lemiamas profesinis reikalavimas, o šis tikslas yra teisėtas ir reikalavimas yra proporcingas. Sistemiškai aiškinant tiesioginės diskriminacijos išimtis, jas galima būtų taikyti tik tuomet, jei: 1) reikalavimai dėl lyties ir amžiaus būtų esminiai ir lemiami profesiniai reikalavimai, 2) toks tikslas būtų teisėtas, 3) reikalavimai būtų

proporcingi. Darytina išvada, jog taikant minėtą išimtį turi būti aiškiai pagrįsta trijų kriterijų viseto sutaptis.

3. 2017 m. vasario 13 d. Tarnybos Teisės skyriaus vyresniajai patarėjai R. Vanagėlienei, paskambinus UAB „Farmis“, Bendrovės atstovas, vardindamas argumentus, kodėl darbo skelbime nurodyti reikalavimai dėl lyties ir amžiaus, akcentavo, jog jaunos merginos yra greitos, operatyvios, analitiškai mąstančios, turi puikius kompiuterinio raštingumo įgūdžius.

Pažymėtina, jog asistento (-ės) veikla nėra reglamentuota jokiais specialiais įstatymais, kuriuose būtų numatyti reikalavimai šios profesijos atstovams, tačiau nurodyti reikalavimai nesudaro pagrindo teigti, jog asmens, užimančio asistento (-ės) pareigas, lytis ir amžius yra esminiai ir lemiami profesiniai reikalavimai. Atkreiptinas dėmesys, jog kompiuterinį raštingumą įvaldę įvairaus amžiaus žmonės. Lietuvos statistikos departamento duomenimis (nuoroda: <http://osp.stat.gov.lt/web/guest/statistiniu-rodikliu-analize?portletFormName=visualization&hash=631de7a1-469e-48f0-8f4b-a2844b8f7637>) informacinėmis technologijomis moka naudotis vidutiniškai 95 proc. asmenų, kurių amžius yra nuo 16 iki 34 metų, 80 proc. asmenų, kurių amžius yra nuo 35 iki 54 metų, ir 50 proc. asmenų, kurių amžius yra nuo 55 iki 64 metų.

Kritiškai vertintinas bendrovės atstovo argumentas, jog nenustatytus reikalavimų dėl lyties ir amžiaus, bendrovė sulauktų labai daug pretendentų. Pažymėtina, jog darbo skelbime labai aiškiai nurodyti reikalavimai dėl puikių darbo kompiuteriu įgūdžių, puikių anglų kalbos žinių. Minėtus reikalavimus patikslina ir privalumai: mokėti papildomą užsienio kalbą; „Agile“ metodų supratimas arba noras išmokti; patirtis dirbant su CRM sistema ir pan. Šie kriterijai konkrečiai nustato reikalavimus asmeniui, pretenduojančiam į asistento (-ės) pareigas, o bendrovės atstovo teiginiai dėl amžiaus reikalavimo pagrįstumo tik sustiprina visuomenėje susiformavusias nuostatas, jog jaunesnio amžiaus asmenys yra greitesni, o vyresnio amžiaus asmenys – lėtesni fizinės veiklos ir analitinio mąstymo prasme.

Bendrovės atstovas 2017 m. vasario 13 d. pokalbio telefonu su Tarnybos Teisės skyriaus vyresniąja patarėja R. Vanagėliene metu taip pat nurodė, jog vyrai nesugebėjo šiose pareigose dirbti efektyviai, tačiau, kaip darbo efektyvumas siejasi su žmogaus lytimi, neargumentavo.

Išvardinti argumentai sudaro pagrindą teigti, jog lytis ir amžius neturi jokios įtakos tinkamam asistento (-ės) pareigų atlikimui pagal išvardintus profesinius reikalavimus ir privalumus, nes nėra esminiai ir lemiami profesiniai reikalavimai.

Konstatuotina, jog interneto tinklalapyje www.firsty.lt UAB „Farmis“ darbo skelbimas, kuriuo siūlomas darbas asistentei nuo 20 iki 33 metų amžiaus, prieštarauja Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 16 str. bei Lygių galimybių įstatymo 11 str. išdėstytiems reikalavimams, nustatantiems

draudimą skelbimuose priimti į darbą, valstybės tarnybą arba mokytis, nurodyti reikalavimus, suteikiančius pirmenybę lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindais.

Tokiu skelbimu ribojamos galimybės ne tik kitos amžiaus grupės asmenims, bet ir kitos lyties atstovams užimti siūlomas pareigas.

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, bei vadovaudamasi Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 19 str. bei Lygių galimybių įstatymo 16 str., 17 str. ir 29 str. 2 d. 6 p.,

Lygių galimybių kontrolierė

n u s p r e n d ž i a:

1. Įspėti UAB „Farmis“ vadovą dėl padaryto pažeidimo.
2. Su sprendimu supažindinti pareiškėją ir UAB „Farmis“ vadovą.

Sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Lygių galimybių kontrolierė

Agneta Skardžiuvienė